

Genstartsteam for life science og biotek – en grøn og sund genstart

Indledning

Life science og biotek er en stærk innovativ industri og har over de seneste 10 år haft en stigende betydning for dansk økonomi. Det gælder fx i forhold til værdiskabelse, investeringer, forskning, beskæftigelse og eksport, hvilket har gjort life science-industrien til en central dansk styrkeposition med en stærk konkurrenceevne og en høj økonomisk vækst. Fx har life science-industrien haft en årlig vareeksport på over 100 mia. kr. i perioden 2015 - 2019 og er kilde til godt 48.000 arbejdspladser. Life science- og biotekindustrien er en vidensindustri og omfatter virksomheder, der arbejder i hele eller dele af værdikæden for medicoprodukter, lægemidler, healthtech og bioteknologiske præparater¹. Forskning og udvikling inden for life science og biotek bidrager samtidig til udvikling af nye innovative og grønne løsninger, teknologier og produkter, der kan forbedre diagnostik og behandling af patienter og fremtidssikre sundhedsvæsenet.

En ny undersøgelse² dokumenterer, at bedre sundhed baseret på eksisterende teknologier og behandlinger på verdensplan kan hæve det globale BNP med 8 pct. frem mod 2040 – svarende til 75 billioner, hvoraf halvdelen er via øget produktivitet i arbejdsstyrken. Potentialet for øget produktivitet via investeringer i sundhed er særligt mærkbart i den vestlige verden, hvor samfundsgevinsten overstiger investeringen i sundhed.

I dansk sammenhæng viser en ny analyse af potentialet for eksport af danske life science produkter,³ at hvis life science-industrien kan opretholde samme vækstrate i eksporten som i perioden 2008 til 2019, så vil industrien kunne eksportere for op til 373 mia. kr. i 2030. Dermed vil industriens BNP-bidrag stige fra de nuværende 89 mia. kr. til 284 mia. kr. Samtidig vil skatteindtægterne stige fra de nuværende godt 25 mia. kr. til 80 mia. kr. Der vil således være tale om et meget betydeligt bidrag til dansk økonomi.

En række life science-virksomheder har lagt produktion i udlandet bl.a. for at være tættere på de lande, hvor man afsætter sine produkter. Værdien af denne eksport fanges ikke direkte i de gængse eksporttal, men derimod i formueindkomsten, som bl.a. omfatter udbyttebetalinger fra udenlandske datterselskaber. I 2019 var den danske formueindkomst fra udlandet på godt 15 mia. kr.

Alle life science- og bioteksuccesser starter med forskning og udvikling. Bag de løsninger sektoren producerer, som hver dag forbedrer eller redder liv, ligger tung viden og grundforskning. Det forudsætter ofte en langstrakt proces fra idé til færdigt

¹ Biotek omfatter både **Rød** biotek, som er virksomheder, der arbejder med udvikling af lægemidler og in vitro diagnostik samt teknologier, der anvendes til lægemiddeludvikling. **Hvid** (eller industriel) biotek vedrører anvendelse af biologi i industrielle processer (fx fermenteringsprocesser), og **Grøn biotek** vedrører anvendelse af biologiske principper i land- og jordbrugsprocesser (fx produktion af biogødning).

² <https://www.mckinsey.com/industries/healthcare-systems-and-services/our-insights/prioritizing-health-a-prescription-for-prosperity>

³ Dansk life science frem mod 2030 – bedre sundhed skaber vækst og velfærd, Damvad Analytics for Novo Nordisk, 2020.

produkt. Derfor er sektorens virksomheder løbende i skarp international konkurrence om de bedste hoveder og den bedste innovation. Det kræver vedvarende fokus på udvikling af uddannelser og efteruddannelser, som kan understøtte udviklingen i life science og biotek.

Nogle lande yder en systematisk indsats for at tiltrække life science-investeringer. I USA er investeringer i forskning og udvikling årligt vokset med 8,9 pct. fra 2013 - 2017, og langt de fleste nye behandlinger kommer herfra⁴. Også i Kina poster staten flere penge i forskning og udvikling end nogensinde før. I 2018 investerede Kina mere end 2 pct. af sit BNP i området.⁵ Hvis Danmark fortsat skal være blandt de bedste life science-lande i verden, skal rammevilkårene hele tiden kunne matche vilkårene i lande som USA, Schweiz, Tyskland, UK, Frankrig, Sverige, Belgien, Irland og Holland. Faktisk skal de helst være bedre. Det er særligt relevant, da forskningen og udviklingen i danskejede selskaber, på samme vis som produktionen, kan udflyttes til andre lande.

Digitalisering og brugen af sundhedsdata spiller en vigtig rolle i forskning og udvikling af innovative løsninger, der kan bidrage til at forbedre patientbehandling, sundhedsvæsenets ydelser og borgeres livskvalitet. Samtidig er data afgørende for at kunne følge op på, om behandlinger virker på den rigtige måde. Når industrien sammen med sundhedsvæsenet og forskningsmiljøer lykkes med at kombinere en stærk patientbehandling med forskning og udvikling samt brugen af data, skabes fundamentet for, at Danmark fortsat kan være en førende life science-nation, hvor vi skaber helstøbte sundhedsløsninger, som kan eksporteres.

Det er samtidig helt centralt, at brugen af sundhedsdata foregår på en sikker og forsvarlig måde. Øget digitalisering kan sikre bedre behandling af patienter, når patienten bevæger sig på tværs af sektorer i samfundet. Det gør det også muligt, at sikre bedre rammer for anvendelsen af borgernære og telemedicinske løsninger.

Gode muligheder for anvendelse af sundhedsdata er desuden et internationalt konkurrenceparameter ift. tiltrækning af udenlandske virksomheder, idet virksomhederne ønsker at være tilstede i de mest attraktive udviklingsmiljøer. Bedre adgang til data vil gøre Danmark til en foretrukken destination for internationale life science-investeringer, hvilket vil styrke sektoren som helhed. Allerede nu står de internationale life science-virksomheder for 18 pct. af beskæftigelsen i life science industrien i Danmark. Hertil kommer store investeringer i dansk forskning, hvor internationale virksomheder er blandt de mest studieaktive inden for kliniske forsøg. På den måde forbedres danske patienters tidlige adgang til ny banebrydende medicin, og vores sundhedsdata og viden forstærkes yderligere.

Fokus på bæredygtighed og sundhed hænger sammen. Life science- og biotekindustrien er en af få industrier, der er lykkedes med at afkoble økonomisk vækst fra CO₂-udledninger. Industrien leverer grøn vækst, der bidrager markant til bedre sundhed, velfærd og dansk eksport som en grøn frontrunner. Den fordel skal naturligvis bringes i spil på de internationale markeder, men også sikres fremadrettet ved at følge op på anbefalingerne fra klimapartnerskabet for life science- og biotek.

⁴ <https://www.efpia.eu/publications/data-center/the-pharma-industry-in-figures-rd/pharmaceutical-rd-expenditure-annual-growth-rate/>

⁵ <https://data.oecd.org/rd/gross-domestic-spending-on-r-d.htm>

Særligt inden for bioteknologiske løsninger skal vi styrke vores position som grønt foregangsland, fordi biotek kan være med til at levere morgendagens løsninger til den grønne omstilling. En ny undersøgelse⁶ placerer Danmark i den absolutte verdenselite inden for bioteknologiske klimaløsninger, men konkluderer også, at denne styrkeposition kun fastholdes, hvis man fra dansk side aktivt prioriterer det. Resten af de store forskningsnationer har også set bioteks klimapotentiale og haler ind på Danmark i disse år. Hvis vi investerer i sundhed og grøn omstilling, vil Danmark kunne være et fyrtårn inden for life science og biotek, selvom vi er et lille land.

Hvis vi skal have det optimale ud af vores stærke life science- og biotekindustri, kræver det også, at vi som lille åben økonomi agerer globalt og hele tiden sørger for at holde dørene åbne for ideer, innovation, talent og investeringer ude fra, og samtidig åbner nye døre på relevante markeder i hele verden gennem en strategisk eksportfremmeindsats.

Også i krisetider som under den nuværende COVID-19-pandemi har life science- og biotekindustrien været med til at holde hånden under Danmarks velstand og eksport. På trods af udfordringerne har krisen vist os værdien af et stærkt sundhedsvæsen, der kan tilbyde patienterne en god behandling. Krisen har vist os værdien af stærk forskning, der kan udvikle nye innovative behandlinger til patienterne. Og værdien af stærke virksomheder, som på hver deres måde har bidraget til at mindske den nuværende COVID-19-pandemi med bl.a. udlån af ekstra hænder, testkapacitet og forskningsinitiativer.

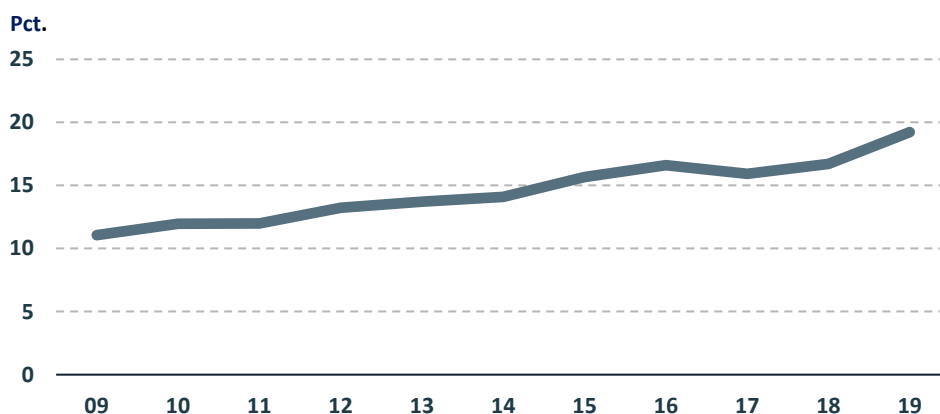
Krisen har også vist, at erhvervslivet og offentlige myndigheder i fællesskab på meget kort tid kan håndtere konkrete udfordringer i effektive offentlig-private samarbejder. Det gælder i form af øgning af testkapacitet, fremskaffelse af værnemidler, og produktion af fx håndsprit. Erfaringerne fra de samarbejder bør inspirere til innovative fælles løsninger. Det er de fælles indsatser, vi skal bygge videre på, når vækstpotentialet i dansk life science og biotek skal høstes, og bidrage til en grøn og sund genstart af dansk økonomi og eksport.

⁶ Akademiet for de Tekniske Videnskaber (ATV): *"Verdens førende tech-regioner - Danmarks styrkepositioner i et globalt perspektiv"*, 2020

Life science- og biotekindustrien før COVID-19

Life science- og biotekindustrien har historisk været et stærkt eksporterhverv i vækst. I 2009 udgjorde life science vareeksporten godt 12 pct. af den samlede danske vareeksport, mens den i 2019 udgjorde knap 19 pct. svarende til 142 mia. kr. Det er næsten en fordobling i perioden, jf. figur 1.

Figur 1. Eksport i life science-industrien som andel af den samlede økonomi, 2009 - 2019

Anm.: Andelen af den samlede eksport i Danmark.

Kilde: Det økonomiske fodaftryk af life science industrien, Erhvervsministeriet 2020.

Betydningen af life science- og biotekindustrien for dansk økonomi er øget markant de seneste år, og i 2017 bidrog life science-industrien med 10,5 mia. kr. til de offentlige finanser i form af selskabsskatter. Skatteprovenuet fra selskaber i life science-industrien er samtidig mere end tredoblet siden 2008 og udgør nu 17 pct. af de samlede danske selskabsskatter.

I 2017 brugte life science-virksomhederne knap 15 mia. kr. på egen forskning og udvikling svarende til godt en tredjedel af de samlede danske private FoU-investeringer. Samlet har virksomhedernes investeringer i egen FoU været stigende siden 2008, men den internationale konkurrence om forsknings- og udviklingsaktiviteterne er hård.

Produktiviteten i life science-industrien er fortsat højere end i den øvrige danske industri og var i 2017 på ca. 1,9 mio. kr. Det betyder, at der for hver ansat i life science-industrien årligt skabes værdi for 1,9 mio. kr. Til sammenligning blev der skabt værdi for godt 1 mio. kr. pr. ansat i den øvrige industri i Danmark. Beskæftigelsen i life-science-industrien er også steget væsentligt mere i samme periode end beskæftigelsen i det øvrige private erhvervsliv.

Udfordringsbilledet for life science- og biotekindustrien under COVID-19

Virksomhederne i life science- og biotekindustrien er, indtil videre, overordnet kommet godt igennem sundhedskrisen, og COVID-19-pandemien har i alle lande sat fokus på kvaliteten af sundhedssystemer og tilgængeligheden af medicin og sundhedsydelser af høj kvalitet. Life science har i høj grad bidraget til at holde hånden under dansk økonomi under COVID-19, da life science og biotek generelt er mere konjunkturrobust end det øvrige erhvervsliv, idet lægemidler og medicinsk udstyr er en nødvendighed for patienter og brugere verden over. Generelt skaber COVID-19 dog fortsat usikkerhed i verden. En global afmatning kan betyde færre

langsigtede investeringer i sundhed og et større pres for lavere priser på industriens produkter.

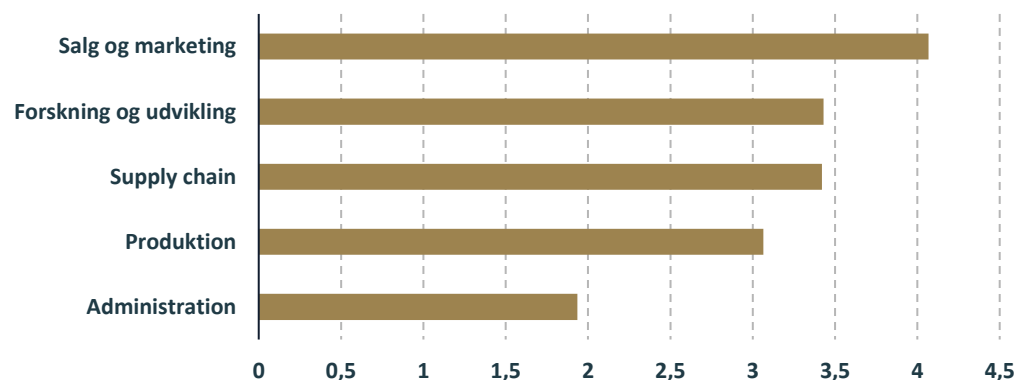
En spørgeskemaundersøgelse gennemført af Erhvervsministeriet og Udenrigsministeriet i samarbejde med genstartsteamets formandskab viser, at dele af life science- og biotekindustrien har oplevet øget efterspørgsel efter deres produkter (hamstringeffekt) i de første måneder af sundhedskrisen. Derudover viser undersøgelsen også ændrede internationale handelsmønstre, der har skabt nye muligheder for udvikling af produkter. Derudover har sagsbehandlingstiden ift. kliniske forskningsansøgninger været væsentlig kortere end vanligt, hvilket ligeledes er et internationalt konkurrenceparameter.

Det er langt fra alle virksomheder i life science- og biotekindustrien, der har oplevet nye muligheder i lyset af COVID-19. Fx har salg af personlige hjælpemidler som fx høreapparater været udfordret. Det skyldes bl.a., at en stor del af virksomhedernes målgruppe er den ældre befolkning, som i vidt omfang har isoleret sig grundet COVID-19. Samtidig har der været generelle udfordringer med længere leveringstider og øgede fragtpreiser samt med udvikling og test af nye lægemidler og produkter.

Også når det kommer til finansiering af udvikling af nye lægemidler, har dele af life science- og biotekindustrien oplevet udfordringer. Fx har mange biotekvirksomheder været udfordret af manglende milepælsbetalinger fra investorer pga. manglende gennemførelse af laboratorietests eller kliniske forsøg. Det har medført likviditetsudfordringer hos mange biotekvirksomheder. De større virksomheder peger også på, at det har været en udfordring, at de har skulle hjemsende ansatte i deres forsknings- og udviklingsafdelinger. Idet forskning og udviklingen på nogle områder går meget stærkt, kan det have store langsigtede konsekvenser, hvis nye produkter ikke udvikles med den planlagte hastighed.

I spørgeskemaundersøgelsen, hvor 78 life science- og biotekvirksomheder har indsendt besvarelser, fremgår det, at det især har været virksomhedernes salg og marketing, og forskning og udviklingsaktivitet, der har været negativt påvirket af COVID-19-situationen, jf. figur 2.

Figur 2. Del af virksomheden, der har været mest negativt påvirket af COVID-19 hidtil

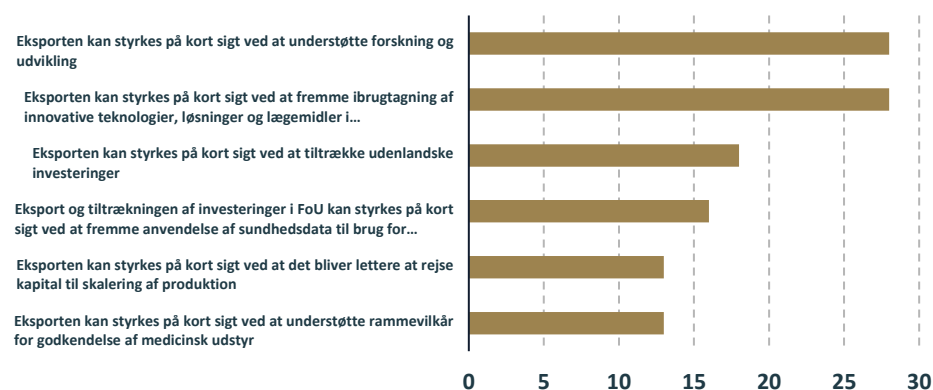
SPM: Hvilken del af virksomheden, vurderer du, har været mest negativt påvirket af COVID-19-situationen hidtil? Brug 1 til at angive det område, som har været påvirket mindst, mens 5 angiver det område, som har været påvirket mest.

Når der spørges ind til påvirkningen af omsætningen i life science- og biotekindustrien over de sidste 5 måneder siden nedlukningen af Danmark, svarer 9 pct., at omsætningen er øget, mens 37 pct. svarer, at omsætningen er faldet 0 - 25 pct. Det

kan virke som et relativt lille omsætningsfald, men det skal ses i lyset af, at der har været en gennemsnitlig årlig stigning i omsætningen på 6 pct. i perioden 2008 - 2017, og at omsætningen i life science- og biotekindustrien udgør godt 6 pct. af omsætningen i den samlede danske økonomi.

Virksomhederne blev også spurgt om hvilke områder, de mener er mest vigtige ift. genopretningen af dansk eksport. Her peger godt en tredjedel på, at det er vigtigt at understøtte forskning og udvikling, samt at eksporten kan styrkes på kort sigt ved at fremme ibrugtagning af innovative teknologier, løsninger og lægemidler i sundhedsvæsenet, jf. figur 3.

Figur 3. Virksomhedernes input til en styrket eksport (top 6)

SPM: Hvilke tre områder, vurderer du, er mest vigtige for genopretning af dansk eksport? Du skal minimum vælge én svarmulighed og kan maksimalt vælge tre.

Fem anbefalinger til genstart

COVID-19-pandemien har i alle lande sat fokus på vigtigheden af kvaliteten af sundhedssystemerne og tilgængeligheden af medicin og sundhedsydelser af høj kvalitet. Det skaber nye eksportmuligheder for danske life science- og biotekvirksomheder og understreger behovet for fortsat udvikling af innovative løsninger, teknologier og produkter. Life science- og biotekindustrien og danske sundhedsløsninger har et stort potentiale til at skabe flere nye danske eksportmuligheder, som vil kunne bidrage til at skabe flere arbejdspladser i Danmark og sikre vækst og velfærd.

Det er derfor væsentligt, at det på bagkant af den første bølge af COVID-19-pandemien sikres, at Danmark har de rette rammevilkår, der understøtter den danske styrkeposition inde for life science og biotek. Derudover bør industrien og myndighederne arbejde sammen om at sikre, at erfaringerne fra COVID-19-pandemien kan omsættes til nye internationale vækstmuligheder for danske virksomheder på kort og lang sigt.

Med udgangspunkt i udfordringsbilledet har genstartsteam for life science og biotek identificeret fem overordnede områder, der med fordel kan understøttes for at fremme eksport i life science- og biotekindustrien på kort og langt sigt.

Genstartsteamets hovedanbefalinger indenfor inden for rammerne af eksportpakken (kort sigt)	
Anbefaling 1:	Der skal tages initiativ til at sikre et stærkt dansk sundhedsvæsen med patientbehandling i verdensklasse. Dette skal først og fremmest være til gavn for patienterne, men vil også være et effektivt udstillingsvindue for Danmark og en central forudsætning for dansk eksport. Dette kan gøres ved at igangsætte arbejdet med etablering af et nyt bemyndiget organ i Danmark samt styrke den kliniske forskning i regi af Trial Nation ved bl.a. at skabe bedre overblik over igangsatte kliniske forsøg i Danmark.
Anbefaling 2:	Der skal sikres forskning, udvikling og uddannelse i topklasse, hvilket er en vigtig forudsætning for en fortsat stærk dansk life science eksport. Dette kan gøres ved på kort sigt at dedikere midler til early-stage finansiering af nye idéer og innovative løsninger i regi af Innovationsfonden, ved at forskning og erhvervsliv kobles bedre sammen, og ved at der i regi af Innovationsfonden prioriteres midler til at øge antallet af erhvervs-ph.d'er og erhvervs-post.docs inden for life science og biotek samt ved at skattefordordningen forbedres.
Anbefaling 3:	De unikke danske sundhedsdata skal anvendes bedre til offentlig og privat forskning, hvilket kan danne grundlag for udvikling af nye innovative løsninger, teknologier og produkter samt øget eksport. Dette kan gøres ved på kort sigt at igangsætte analyser af muligheder for bedre brug af sundhedsdata, bl.a. med nye datadrevne teknologier som algoritmer og data fra medicinsk udstyr og 'wearables', samt styrke digitale kompetencer hos sundhedspersoner. Derudover bør etableres et nationalt partnerskab med offentlig og privat deltagelse for bedre anvendelse af danske sundhedsdata til forskning, kvalitetsudvikling og innovation, samt igangsættes en international promoveringsindsats om muligheder for brug af danske sundhedsdata til forskning og udvikling.
Anbefaling 4:	Healthcare Denmark skal tilføres midler med henblik på at understøtte den styrkede indsats for markedsføring, særligt gennem virtuel international markedsføring af danske styrkepositioner inden for sundhedsområdet. Der skal samtidig tages initiativ til en analyse i regi af Udenrigsministeriet af eksportpotentialer og -markeder for dansk life science og biotek.
Anbefaling 5:	De store klimamæssige potentialer inden for dansk life science og biotek skal udnyttes til at skabe et nyt dansk eksporteventyr ved på kort sigt at igangsætte en analyse forud for en national strategi for bioteknologiske løsninger. Formålet er at sikre en klar politisk prioritering af en industri, der både rummer et stort grønt såvel som eksportmæssigt potentiale.

Anbefaling 1: Verdens bedste patientbehandling - et udstillingsvindue for Danmark

Life science- og biotekindustrien skaber stor værdi for både patienter, dansk økonomi og velfærden. Life science-industrien hjælper hver dag borgere med sygdomme og lidelser i Danmark og over hele verden. Behandlingerne skaber værdi for den enkelte patient, og velbehandlede patienter skaber værdi for samfundet, idet unødvendige indlæggelser og komplikationer kan undgås.

Sundhedsvæsenet er en hjørnesten i vores velfærdssamfund, og danskerne har i dag adgang til forebyggelse og behandling af høj kvalitet. Dog ændres sygdomsmønstre, og vi får flere borgere med kroniske sygdomme, ligesom teknologiske landvindinger hele tiden tilbyder nye forebyggelses- og behandlingsmuligheder.

Her har Danmark en mulighed for at indtage en ledende position internationalt, hvis vi lykkes med at sikre patientbehandling i verdensklasse især inden for kronikerområdet. Det danske hjemmemarked spiller en afgørende rolle for, hvor godt danske produkter og løsninger klarer sig på eksportmarkederne. Det skyldes, at hurtig ibrugtagning af produkter og bred anvendelse i Danmark fungerer som et kvalitetsstempel, som udenlandske sundhedsmyndigheder skeler til, når de foretager indkøb. Ligeledes er et innovativt hjemmemarked et konkurrenceparameter ift. tiltrækning af internationale life science-virksomheder. En høj grad af åbenhed ift. innovative løsninger kan således betyde, at virksomheder vil prioritere Danmark, når det gælder lanceringen af nye behandlingsmuligheder. Det danske sundhedsvæsen fungerer derfor i høj grad som et udstillingsvindue for de globale markeder.

Et velfungerende hjemmemarked er også vigtigt ift. tiltrækning af udenlandske investeringer, som er vigtige for udvikling af ny teknologi, ny viden og nye produkter, og bidrager til at øge produktivitet, vækst og konkurrenceevne. I 2019 investerede udlandet 34 mia. kr. i dansk life science, og 18 pct. af de ansatte i life science-industrien er ansat i en udenlandsk ejet virksomhed.

Det er samtidig vigtigt, at Danmark understøtter sundhedsinnovation gennem offentligt-privat samarbejde, og ved at der anvendes nye langsigtede afregningsmodeller. Kan Danmark vise, at vi evner at identificere de bedst egnede sundhedsløsninger i et innovationsdrevet sundhedsvæsen, vil dette – ud over at styrke dansk sundhedsvæsen – skabe et afsæt, som danske virksomheder vil kunne bruge på eksportmarkederne. Samtidig vil det tilskynde udenlandske virksomheder til at lægge deres udvikling i Danmark, hvor innovationsmiljøet er stærkt.

Også en stærk klinisk forskning er et centralt fundament for udvikling af kvalitet og effektivitet i sundhedsvæsenet - det er fundament for verdens bedste patientbehandling, og det er centralt for tiltrækning af udenlandske forskningsinvesteringer til Danmark. Lægemedel- og biotekvirksomheder investerer årligt i omegnen af 200 mio. kr. i gennemførelse af kliniske forsøg på danske hospitaler⁷. Og hvert forsøg genererer arbejdspladser i Danmark – i gennemsnit 2 årsværk i den offentlige sektor og 3 årsværk i den private sektor⁸.

Genstartsteamet peger på, at vi har brug for både en kort- og langsigtet sundheds- og erhvervspolitik, som anerkender, at dansk vækst og velfærd i høj grad afhænger af den værdi, der skabes i life science- og biotekindustrien. Og som har fokus på, at life science- og biotekindustrien med gunstige rammevilkår for ibrugtagning af innovative produkter og løsninger i sundhedsvæsenet fortsat kan være en afgørende vækst- og eksportfaktor for Danmark via lettere markedsadgang nationalt og internationalt for danske life science- og biotekprodukter. Det vil også gavne danske patienter.

⁷ Resultater fra Lif og DANSK BIOTEK's undersøgelse af Kliniske forskningsaktiviteter i Danmark, 2018

⁸ Værdien af kliniske forsøg i Danmark, Copenhagen Economics 2017

Anbefaling 1:

Der skal tages initiativ til at sikre et stærkt dansk sundhedsvæsen med patientbehandling i verdensklasse. Dette skal først og fremmest være til gavn for patienterne, men vil også være et effektivt udstillingsvindue for Danmark, og en central forudsætning for dansk eksport. Dette kan gøres ved at igangsætte arbejdet med etablering af et nyt bemyndiget organ i Danmark samt styrke den kliniske forskning i regi af Trial Nation ved bl.a. at skabe bedre overblik over igangsatte kliniske forsøg i Danmark.

På længere sigt bør der udarbejdes en national handlingsplan om forebyggelse og behandling af kroniske sygdomme. Der bør igangsættes nye risikodelingsprojekter, nedsættes et life science råd samt sikres incitament til værdibaserede indkøb og udvikles en datadrevet model for værdibaseret indkøb. Derudover bør der ved organiseringen af arbejdsgangene i de statslige medicinske komitéer sættes fokus på en effektiv sagsbehandling af ansøgninger om kliniske forsøg.

Konkret forslås det på kort sigt, at;

- Der afsættes en ramme til at understøtte etableringen af et nyt bemyndiget organ i Danmark til certificering af medicinsk udstyr, som kan give medico-virksomheder hurtigst mulig godkendelse af nye, innovative sundhedsløsninger og samtidig være til gavn for sundhedsvæsenet og patienter.
- Der sker en styrkelse af den kliniske forskning i Danmark. Det bør dels ske ved en markedsføring af Danmark som forsøgsland og dels ved at styrke digitalisering af kliniske studier i Danmark. Derudover ved, at der etableres en national digital platform for klinisk forskning, som indeholder et nationalt overblik over kliniske forsøg og en platform for rekruttering af forsøgspersoner. Der bør i den forbindelse afsættes midler til Trial Nation samt modernisering af anvendelsesdatabasen hos National Videnskabs-etisk Komité.

På længere sigt foreslås det, at;

- Der udarbejdes en handlingsplan om forebyggelse og behandling af kroniske sygdomme med henblik på at reducere ulighed i sundhed, højne patientbehandling for kronikere i Danmark og forbedre livskvalitet og arbejdsevne for danske borgere. Handlingsplanen skal ses i sammenhæng med regeringens sundhedsreform.
- Der nedsættes et nationalt Life Science Råd med deltagelse på højt niveau af bl.a. life science-virksomheder, brancheorganisationer, lønmodtagerorganisationer, patientforeninger, ministerier, universiteter og repræsentanter fra sundhedsvæsenet. Formålet er at drøfte branchens nationale og internationale prioriteter og generelle rammevilkår.
- Den nuværende forsøgsordning for tildeling af generelt klausuleret tilskud på vilkår af risikodeling gøres bredere.
- Der skabes incitament til systematisk at anvende flerårige og behandlingsmæssigt tværgående beregningsmetoder til at opgøre værdiskabende løsninger, hvor hele behandlingen eller hele udstyrets levetid inddrages i værdiberegningen. I den forbindelse afsættes midler til at udvikle en datadrevet model for værdibaseret indkøb.
- Der ved organiseringen af arbejdsgangene i de statslige medicinske komitéer – som vil blive etableret som konsekvens af EU-forordningerne om henholdsvis klinisk afprøvning af medicinsk udstyr og kliniske forsøg med lægemidler – sættes fokus på en effektiv sagsbehandling af ansøgninger om kliniske forsøg.

Anbefaling 2: Forskning og udvikling - grundsten for banebrydende opdagelser, innovation og forudsætningen for vækst

Grundlaget for værdiskabelsen i life science- og biotekindustrien er udvikling af innovative produkter, der kan bidrage til bedre patientbehandling og mere klima-

venlige løsninger. Den teknologiske udvikling hos konkurrenter samt korte patentperioder indebærer, at virksomhederne konstant skal forske i nye produkter for at fastholde og udvide deres markedsandele, sikre innovation og bedre behandlinger. Danmark bør opretholde et konstant pres for at sikre forskning og udvikling i verdensklasse, videre- og efteruddannelse af medarbejderne, prioritere sundhedsforskningen og i særdeleshed grundforskningen. Det er vækstmotorens brændstof og en fremtidssikring af både industrien og samfundet. Og i krisetider, som under COVID-19, er det netop life science- og bioteksektoren, som er med til at holde hånden under Danmarks økonomi.

Der er stor international konkurrence på life science- og biotekområdet både mellem virksomheder, men også mellem lande, der ønsker at tiltrække investeringer ved at tilbyde attraktive rammevilkår. Hvis Danmark skal realisere life science- og biotekindustriens store potentiale yderligere, er det derfor vigtigt, at vi tilbyder danske og udenlandske virksomheder et stærkt fundament for vækst i form af ambitiøse rammer for forskning og udvikling, som kan styrke dansk konkurrenceevne og eksport på langt sigt. Gode vilkår for forskning og udvikling, samt tætte offentlige-private samarbejder med sundhedsvæsenet, hvor efterspurgte løsninger på eksisterende kliniske problemstillinger udvikles, er en del af forudsætningerne for at øge værdiskabelsen samt at skabe og fastholde produktionsjobs af høj kvalitet i Danmark fremadrettet.

Anbefaling 2:

Der skal sikres forskning, udvikling og uddannelse i topklasse, hvilket er en vigtig forudsætning for en fortsat stærk dansk life science-eksport. Dette kan gøres ved på kort sigt at dedikere midler til early-stage finansiering af nye idéer og innovative løsninger i regi af Innovationsfonden, ved at forskning og erhvervsliv kobles bedre sammen, og ved at der i regi af Innovationsfonden prioriteres midler til at øge antallet af erhvervs-ph.d.er og erhvervs-post.docs inden for life science og biotek samt ved at skattefordelingen forbedres.

På længere sigt bør FoU-fradraget øges permanent til 130 pct. uden loft, og samtidig bør skattefordelingen udvides. Forskningsområdet bør styrkes ved, at det offentlige forskningsbudget øges. Der bør også sikres gratis adgang til videnskabelig litteratur for startup-virksomheder.

Konkret foreslås det på kort sigt, at;

- Der afsættes midler til ideudvikling af nye innovative teknologier inden for life science og healthtech under Innovationsfonden. Små og mellemstore virksomheder samt startups får derved mulighed for at søge tilskud til projekter, der løser kliniske problemer på sundhedsområdet. Der kan være et særligt fokus på løsninger, der understøtter læring fra håndteringen af COVID-19-krisen i Danmark.
- Der afsættes midler til Innovationsfonden mhp. at øge antallet af erhvervs ph.d.er og erhvervsforskere inden for life science og biotek. Der indgås en dialog med universiteterne om, hvordan mobiliteten mellem universiteterne og virksomheder kan styrkes, fx ved brug af fleksible ph.d.-forløb og delestillinger inden for life science og biotek.
- Grundlaget for beregning af skattefordelingen omfatter den forhøjede afskrivningsværdi på 130 pct. via FoU-fradraget, og loftet over skattefordelingen hæves tilsvarende det forhøjede fradrag. Dermed styrkes likviditeten for de virksomheder, der investerer i morgendagens behandlinger til patienter, og COVID-19-krisen fjerner ikke eksistensgrundlaget for de virksomheder, der skal sikre vækst og arbejdspladser i fremtiden.

På længere sigt forslås det, at;

- Gøre fradraget for forskning og udvikling på 130 pct. permanent og uden loft for at sikre fremtidige danske investeringer i forsknings- og udviklingsaktiviteter.
- Løfte forskningsbudgettet op mod 1,5 pct. af BNP, da universiteternes grundforskning er afgørende for dansk life science og biotek. Samtidig kan samarbejdet mellem virksomheder og universiteter styrkes ved at give universiteterne en præmie på 50 øre, for hver krone universitetet får som nye bevillinger fra private virksomheder og fonde.
- Der etableres et nationalt forum på tværs af universiteter og andre relevante uddannelsesinstitutioner samt industri og organisationer (erhverv og fagforeninger) med henblik på at drøfte udvikling af uddannelser og efteruddannelser, som skal understøtte talentudvikling og skabe endnu bedre muligheder for talentrekrutteringer.
- Give startup-virksomheder gratis adgang til videnskabelig litteratur. Dermed kan man fremme, at den nyeste forskning er tilgængelig for alle danske virksomheder. Dette arbejde skal bygge oven på Open Access strategien, der pt. arbejder for øget adgang til videnskabelig litteratur.

Anbefaling 3: Digitalisering og sundhedsdata - digitaliseringen bør anvendes mere aktivt i forskning, patientbehandling og effektmåling

Danmarks unikke sundhedsdata rummer et stort potentiale for værdifuld forskning, der kan bidrage til udvikling af nye innovative løsninger, teknologier og produkter til gavn for patienter og sundhedsvæsen. Samtidig kan det bidrage til vækst og eksport i life science-industrien og give Danmark en international konkurrencefordel, når det gælder tiltrækning af internationale investeringer til sundhedsforskning og life science.

Digitalisering og sundhedsdata er blevet et internationalt konkurrenceparameter, hvor lande som Finland og Israel promoverer aktivt om gode rammer for brugen af sundhedsdata og personlig medicin.

Danmark har et stort potentiale for at anvende mulighederne inden for digitaliseringen endnu bedre. Vi skal strømline patienter og borgere rejse på tværs af sektorer og optimere opfølgning på effekten af behandlinger. Således rummer danske sundhedsdata og digitalisering muligheder for at sikre bedre rammer for, at Danmark kan tilbyde patientbehandling i verdensklasse. Dette forudsætter dog, at man formår at udnytte det uforløste potentiale, når det gælder om at bringe sundhedsdata i spil hos både offentlige og private aktører.

Anbefaling 3:

De unikke danske sundhedsdata skal anvendes bedre til offentlig og privat forskning, hvilket kan danne grundlag for udvikling af nye innovative løsninger, teknologier og produkter samt øget eksport. Dette kan gøres ved på kort sigt at igangsætte en række grundlæggende analyser af muligheder for bedre brug af sundhedsdata. Derudover bør etableres et nationalt partnerskab med offentlig og privat deltagelse for bedre anvendelse af danske sundhedsdata til forskning, kvalitetsudvikling og innovation, samt igangsættes en international promoveringsindsats om muligheder for brug af danske sundhedsdata til forskning og udvikling.

På længere sigt bør de igangværende initiativer for én fælles indgang til forskning i sundhedsdata styrkes. Samtidig bør der bl.a. afsættes midler til en national dataanalyseplatform, der bør etableres et nationalt forum for styrkede digitale kompetencer i sundhedsvæsenet, og der bør afsættes midler til en styrket indsats for sundhedsdata til forskning og innovation i Sundheds- og Ældreministeriet.

Konkret forslås det på kort sigt, at;

- Der etableres et bredt nationalt partnerskab med offentlig og privat deltagelse for bedre anvendelse af danske sundhedsdata til forskning og innovation. Partnerskabet skal være et forum for drøftelse og udveksling af viden og erfaringer om værdifuld brug af sundhedsdata. Med henblik på at understøtte arbejdet i partnerskabet med analyser mv. kan der afsættes midler til en evt. kommende ny klynge for life science og biotek.
- Der afsættes midler til, at Sundhedsdatastyrelsen i 2020 kan styrke international promovering om muligheder for brug af danske sundhedsdata til forskning og udvikling.
- Der igangsættes en række analyser vedr. bedre brug af sundhedsdata. Herunder analyse af 1) de regulatoriske rammer for brug af sundhedsdata til udvikling og afprøvning af innovative løsninger baseret på datadrevne teknologier (fx algoritmer og maskinlæring), 2) potentialer og udfordringer ved sundhedsvæsenets anvendelse af data fra bl.a. medicinsk udstyr og 'wearables', såsom smart watches og sundhedsapps og 3) hvordan digitale kompetencer inden for datadrevne teknologier til brug for prædiktions-, beslutningsstøtte mv. kan styrkes hos klinikere og andre sundhedspersoner. Hertil kan der afsættes midler til sundhedsdataindsatsen i regi af Digital Hub Denmark.

På længere sigt forslås det, at;

- Der prioriteres midler til en styrket indsats for den igangværende etablering af én fælles indgang til sundhedsdata til forskning på tværs af statslige og regionale myndigheder, der vil gøre det mere overskueligt og smidigt for forskere og virksomheder at få adgang til danske sundhedsdata.
- Der påbegyndes etableringen af en fælles national dataanalyseplatform, hvor forskere, virksomheder og andre kan få adgang til forskellige typer sundhedsdata i et sikkert analysemiljø med supercomputer lagrings- og beregningskapacitet. Det vil give mulighed for at få værdifuld viden ud af danske sundhedsdata fra flere datakilder.
- Der igangsættes en afdækning af tekniske løsninger til sikker og fleksibel brug af ikke-personhenførbare (fx anonyme eller syntetiske/modellerede) sundhedsdata til eksplorativ forskning og afprøvning af nye datadrevne produkter og teknologier (fx algoritmer).
- Der etableres et nationalt forum for styrkede digitale kompetencer i sundhedsvæsenet, der skal komme med konkrete forslag fx til en strategi for digitale kompetencer.
- Der prioriteres midler til en styrket indsats for sundhedsdata til forskning og innovation i Sundheds- og Ældreministeriet for at imødekomme stigende behov i forhold til at sikre gode administrative, tekniske og juridiske rammer for brug af sundhedsdata.
- Der afsættes midler til at styrke Lægemiddelstyrelsens Dataanalyse-center ved opbygning af kompetencer samt adgang til data og analysekapacitet til bl.a. at godkende nye lægemidler på baggrund af kliniske rådata fra lægemiddelindustrien, og at give videnskabelig rådgivning til lægemiddelindustrien baseret på "real world data".

Anbefaling 4: Globale indsatser og sektorfokuseret eksportfremme

Stærke offentligt-private partnerskaber inden for en række centrale samfundsmæssige sektorer er en markant international styrkeposition for Danmark og danske virksomheder. Danske produkter og services, innovation og integrerede løsninger understøttes således med stor succes på eksportmarkederne blandt andet i forbindelse med statsbesøg, erhvervsfremstød, målrettede EU-indsatser og myndighedssamarbejder, hvor danske virksomheder og danske myndigheder sammen møder relevante internationale beslutningstagere.

Sundhedsdiplomati og myndighedssamarbejdet har vist sig værdiskabende for

sektoren i kraft af international relations opbygning og den rette adgang til beslutningstagerne, der kan være med til at skubbe på for mere innovation og bedre patientbehandling på større, globale markeder. På den måde bør Danmark inden for sundhedsområdet udnytte, at vi er et lille land, men et foregangsland for et velfungerende sundhedsvæsen og høj folkesundhed. Danmark er et bæredygtigt og innovativt land, der bidrager til morgendagens nye ideer til den grønne omstilling. Her spiller sundhedsdiplomati en vigtig rolle i forhold til tætte bilaterale samarbejder og international profilering på centrale eksportmarkeder.

Den danske eksport inden for life science og biotek kan derfor både på kort og langt sigt løftes markant ved at blive understøttet mere målrettet af det officielle Danmarks internationale aktiviteter med life science og biotek som markante danske styrkepositioner.

Anbefaling 4:

Healthcare Denmark skal tilføres midler med henblik på at understøtte den styrkede indsats for markedsføring, særligt gennem virtuel international markedsføring af danske styrkepositioner inden for sundhedsområdet. Der skal samtidig tages initiativ til en analyse i regi af Udenrigsministeriet af eksportpotentialer og -markeder for dansk life science og biotek.

På længere sigt bør globalt sundhedsdiplomati og myndighedssamarbejde styrkes med henblik på at skabe nye markedsmuligheder i udlandet.

Konkret foreslås det på kort sigt at;

- Der tilføres midler til Healthcare Denmark med henblik på at styrke en målrettet virtuel international markedsføring af danske styrkepositioner inden for sundhedsområdet og gennemføre en særlig indsats med fokus på danske løsninger i lyset af COVID-19.
- Der gennemføres en analyse i regi af Udenrigsministeriet af eksportpotentialer og -markeder for dansk life science og biotek, der kan danne grundlag for en styrkelse af det globale sundhedsdiplomati, myndigheds- og innovationssamarbejde samt tiltrækning af udenlandske investeringer.

På længere sigt foreslås det, at;

- Globalt sundhedsdiplomati og myndighedssamarbejde styrkes med henblik på at skabe nye markedsmuligheder i udlandet. Det kan ske gennem etablering af nye indsats og udvikling af de eksisterende, hvor danske sundhedsmyndigheder deltager i myndighedssamarbejde på globale prioritetsmarkeder. Derudover kan det internationale innovationssamarbejde styrkes i tiltrækning af talent og investeringer.

Anbefaling 5: Klima og miljø - det grønne bidrag og uforløste potentiale fra biotek

Life science- og biotekindustrien skal fortsat levere grøn vækst og arbejde med at afkoble CO₂-udledning og værditilvækst. Det skal gøres for at passe på klimaet og for at sikre, at behandlinger og teknologier belaster kloden mindst muligt. Det har den danske life science-industri allerede vist, at den gør, og at den vil. Det skal vi fortsætte med i tråd med regeringens klimapartnerskaber.

Til gengæld er der for biotekindustrien et stort uforløst potentiale. Biotekindustrien repræsenterer nogle af de virksomheder, der udvikler og producerer morgendagens

klimaløsninger. Problemet med de store klimaudfordringer skal løses – det skal løses med innovation og teknologi, og her er biotek en nøgle til forløsningen af denne ambition. Biotek bidrager til reelle og substantielle CO₂-reduktioner inden for sektorer som landbruget, transportsektoren, plastik- og tekstilproduktion, der for nuværende repræsenterer nogle af de gordiske knuder for at reducere den globale klimabelastning.

Udover at bidrage til den grønne omstilling rummer de danske virksomheders forskning og produkter et stort eksportpotentiale. Målt på drivhusgasudledningen er markedet for klimaløsninger inden for transport og landbrug dobbelt så stort som det grønne marked for løsninger til energisektoren. Her har Danmark inden for bioteknologiske klimaløsninger en styrkeposition med førende globale virksomheder samt en underskov af SMV'ere og start-ups klar med fremtidens grønne løsninger.

Anbefaling 5:

De store klimamæssige potentialer inden for dansk life science og biotek skal udnyttes til at skabe et nyt dansk eksporteventyr ved på kort sigt at igangsætte en analyse forud for en national strategi for bioteknologiske løsninger. Formålet er at sikre en klar politisk prioritering af en industri, der både rummer et stort grønt såvel som eksportmæssigt potentiale.

Med baggrund i en national strategi for biotek bør fokus på længere sigt være at følge op på klimapartnerskabets anbefalingsrapport og afsøge muligheden for at etablere en nordisk bio-hub med fokus på innovation og udvikling af bioteknologiske løsninger med henblik på at udvikle klimavenlige bioteknologiske løsninger med eksportpotentiale.

Konkret forslås det på kort sigt at;

- Der øremærkes midler til et analysearbejde med henblik på at udarbejde en national strategi for bioteknologi. Analysen bør indeholde en afdækning af økosystemet, beskæftigelse og eksport samt afdækning af rammevilkår, herunder identificere juridiske barrierer for udvikling og ibrugtagning af bioteknologiske løsninger.

På længere sigt forslås det, at;

- Der på baggrund af kortlægning og den nationale strategi afsøges, om der blandt de øvrige nordiske lande er interesse for at etablere en bio-hub med det formål at markedsføre bioteknologiske løsninger.